

4. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 №2671. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

УДК 34.096

Твардовська О. Р.

*здобувачка ступеню вищої освіти бакалавр
за спеціальністю 231 Соціальна робота,
Західноукраїнський національний університет*

Яремко О. М.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи,
Західноукраїнський національний університет*

РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У НАДАННІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВІЙНИ

В Україні територіальним громадам відведена особлива роль у сфері надання соціальних послуг особам, що знаходяться у складних життєвих обставинах. Особливо відчутною стала їхня роль у період впровадження з 24 лютого 2022 року воєнного стану. Адже багато людей самотійно не здатні справитись з бідами, які породила війна: втрата місця роботи і відсутність будь-яких джерел (засобів) до існування; зруйнованість будинків, інфраструктури, транспортних засобів; зростання кількості сиріт, осіб з інклюзією; залишення на території активних бойових дій членів сім'ї, які через вік, фізичні вади тощо не здатні на належне самообслуговування.

Шкода, у тому числі психологічна, матеріальна, фізична, спричинена війною, бойовими діями, тимчасовою окупацією – це один із чинників, який негативно впливає на життя людей, сімей, в тому числі сімей з дітьми. Відповідно більшість людей потребує допомоги соціальних працівників [4], організаційної, фінансової, майнової тощо підтримки з боку територіальних громад, де вони проживають чи тимчасово перебувають.

Законом України «Про соціальні послуги» і Постановою Кабінету Міністрів України «Про організацію надання соціальних послуг» покладено на виконавчі органи сільських, селищних, міських рад обов'язок із забезпечення надання базових соціальних послуг особам/сім'ям відповідно до їх потреб, а також вжиття заходів до надання таким особам/сім'ям інших соціальних послуг.

«Російсько-українська війна ... «оживила» у нашому суспільстві й проблему надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам. ... держава і органи місцевого самоврядування здатні забезпечити надання

внутрішньопереміщеним особам соціальних послуг із консультування, інформування, представництва інтересів, але не готові ефективно забезпечити надання притулку і натуральної допомоги», – констатує О. М. Яремко. – «У той же час виконання даних функцій взяли на себе волонтери і приватний сектор, що є свідчення існування в Україні справжнього громадянського суспільства» [5].

Повноваження об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ) у сфері надання соціальних послуг закріплено у ч. 4 ст. 11 Закону України «Про соціальні послуги». Відповідно, ОТГ уповноважені, насамперед, визначати потреби населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах; інформувати населення про перелік соціальних послуг (зміст і порядок надання); здійснювати заходи для виявлення вразливих груп населення і осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах; забезпечувати за результатами оцінювання потреб особи/сім'ї надання базових соціальних послуг особам/сім'ям; вживати заходи з надання інших соціальних послуг таким особам/сім'ям шляхом створення мережі надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору та/або залучення надавачів соціальних послуг недержавного сектору й ін. [1]. 14 квітня 2022 року дані повноваження доповнено ще одним: визначати особливості надання соціальних послуг на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях [1].

Законодавство про соціальні послуги чітко визначає випадки за яких ОТГ мають подбати про те, щоб особи, які знаходяться у складних життєвих обставинах, отримали соціальні послуги екстрено (кризово): 1) у разі існування загрози життю чи здоров'ю особи; 2) під час дії надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях. І визначає перелік соціальних послуг, які надаються завжди в екстреному порядку (інформування; консультування; надання притулку, зокрема нічного; короткотермінове проживання; екстрене (кризове) втручання [2]. Надання решти соціальних послуг здійснюється шляхом ведення випадку, що включає етапи: аналіз заяви, оцінювання потреб, визначення середньомісячного сукупного доходу заявника, прийняття рішення, розроблення індивідуального плану, укладення договору, виконання договору, здійснення моніторингу. За часом це відбувається до 10 робочих днів. В умовах сьогоденішнього військового стану слід визнати, що даний алгоритм – довгий. А тому схвальними слід визнати зміни законодавця, які полягають у розширенні спектру соціальних послуг, що надаються в екстреному порядку під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану (представництво

інтересів; підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю, бездомних осіб; соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах; соціальний супровід сімей, в яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування; догляд вдома; догляд стаціонарний; денний догляд, денний догляд дітей з інвалідністю; паліативний догляд; соціально-психологічна реабілітація; натуральна допомога; переклад жестовою мовою; транспортні послуги) [2]. Екстрене надання цих послуг зумовлює оперативне, протягом однієї доби, прийняття рішення про їх надання. Особливо вони стосуються внутрішньо переміщених осіб та громадян, які перебувають на територіях ведення бойових дій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про соціальні послуги» від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про організацію надання соціальних послуг» від 1 червня 2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>
3. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Класифікатора соціальних послуг» 23 червня 2020 р. № 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text>
4. Соціальні послуги, які надаються під час воєнного стану та останні зміни у цій сфері. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/21778.html>
5. Яремко О. М. Право внутрішньо переміщених осіб на отримання соціальних послуг в Україні. *Пріоритети зміцнення безпеки держави та підвищення ефективності правоохоронної діяльності: національні та міжнародні контексти*: Зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 6 травня 2022 р). Тернопіль, 2022. С. 149-152.